

Βλέπω και παίζω

CHEN ZHEN - ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΕΜΣΤ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για το Δημοτικό σχολείο

Το έντυπο αυτό έγινε με αφορμή την έκθεση
"CHEN ZHEN - Μεταφορές του Σώματος"
στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, το Μάρτιο του 2002.

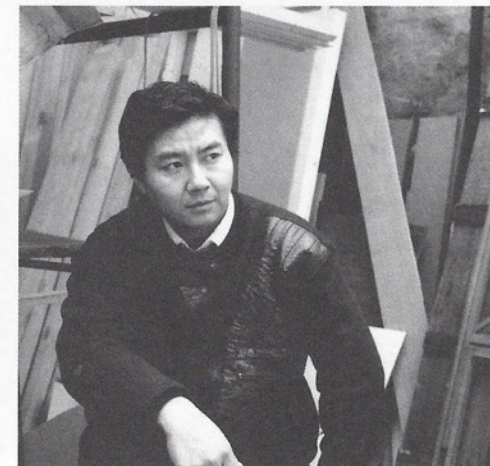
Οργάνωση Εκπαιδευτικού Προγράμματος:
Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης
Επιμέλεια-Υλοποίηση: Μαρίνα Παπασωτηρίου
Σχεδιασμός εντύπου: Γιώργος Τζιλιάνος
Εκτύπωση: Scripta

© Ε.Μ.Σ.Τ. 2002
Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης
Λεωφ. Καλλιρρόης & Φραντζή (πρώην εργοστάσιο ΦΙΞ)
Τηλ. 010/9242111-2, Φαξ 010/9245200

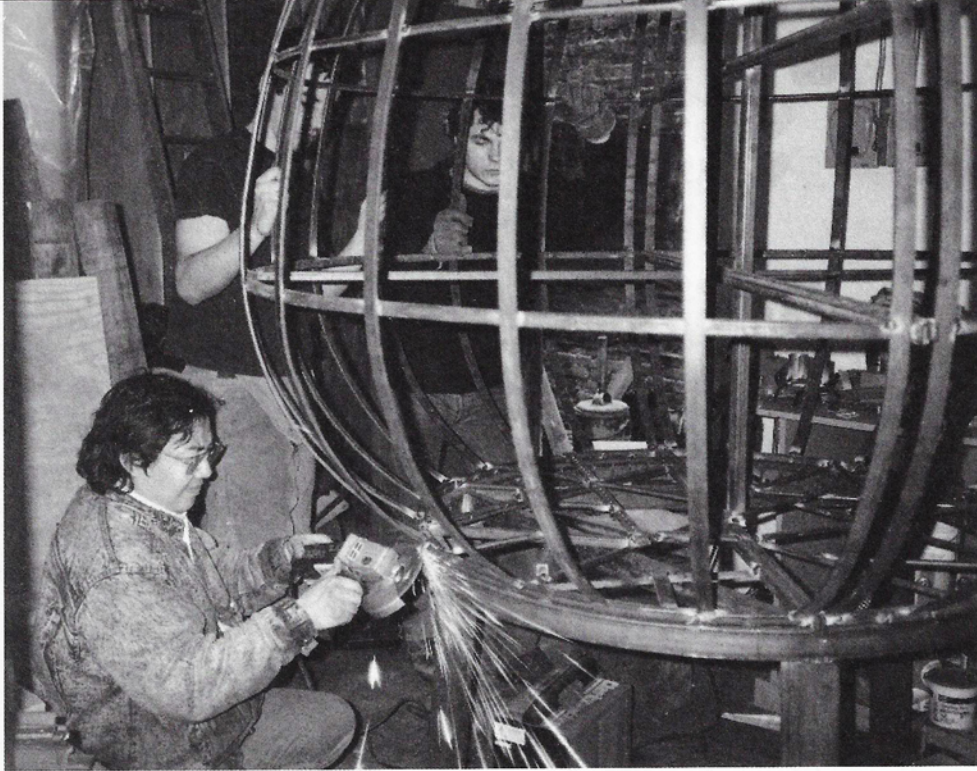

Το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης βρίσκεται στο παλιό εργοστάσιο του ΦΙΞ. Η συλλογή του περιλαμβάνει έργα σύγχρονης τέχνης, δηλαδή έργα που φτιάχτηκαν τα τελευταία χρόνια.

Συμπληρώνοντας αυτό το φυλλάδιο, θα έχεις την ευκαιρία να θυμηθείς πολλά από τα έργα του καλλιτέχνη που είδες στο Μουσείο, να εκφράσεις τις απόψεις σου γι' αυτά και να δημιουργήσεις το δικό σου έργο, σχέδιο ή κατασκευή.

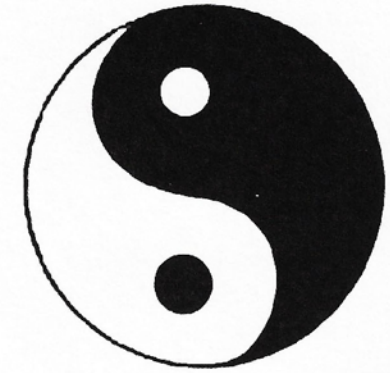
Ο Τσεν Ζεν γεννήθηκε στη Σαγκάη το 1955 και πέθανε στο Παρίσι το 2000. Στη Σαγκάη σπούδασε στην Ανώτατη Σχολή Εικαστικών Τεχνών, ενώ πήρε πολλές υποτροφίες από ιδρύματα σύγχρονης τέχνης στην Κίνα, την Αμερική και την Ευρώπη. Έκανε πολλές εκθέσεις σε όλο τον κόσμο: για τα έργα του χρησιμοποιεί αντικείμενα καθημερινής χρήσης, όπως κεριά, καρέκλες, κρεβάτια, αλλά και άλλα αντικείμενα, ξεχασμένα ή παραπεταμένα, καθώς και απορρίμματα.

Ο **Τσεν Ζεν** στη διάρκεια της ζωής του ταξίδεψε σε διάφορα μέρη του κόσμου. Στα ταξίδια του γνώρισε πολλούς λαούς και πολιτισμούς και ήταν φυσικό να επηρεαστεί από τον τρόπο σκέψης και τη ζωή στον δυτικό κόσμο.

Ωστόσο δεν ξέχασε την παραδοσιακή κινεζική κουλτούρα και ιστορία. Ιδιαίτερα επηρεάζεται από τις θρησκείες που επικράτησαν στην Κίνα -τον Ταοϊσμό και τον Βουδισμό-, τις παραδοσιακές ανατολικές φιλοσοφίες και την κινεζική ιατρική. Εξάλλου τα περισσότερα μέλη της οικογένειάς του ήταν γιατροί ή ερευνητές με αποτέλεσμα ο ίδιος ν' αγαπήσει ιδιαίτερα αυτή την επιστήμη. Η επιρροή της ιατρικής φαίνεται και στα έργα του στην έκθεση, στα οποία υπάρχουν αναφορές στο ανθρώπινο σώμα.

Ένας σημαντικός όμως σταθμός στην πορεία του έργου του υπήρξε το 1987, όταν ο ίδιος, μετά από μια μακροχρόνια ασθένεια του αίματος, επισκέφθηκε το Θιβέτ και πέρασε τρεις μήνες με βουδιστές μοναχούς. Αυτή η εμπειρία τον ενδυνάμωσε ψυχικά και σωματικά και του έδωσε την έμπνευση και την ενέργεια που χρειαζόταν για να δημιουργήσει.

ΓΙΝ-ΓΙΑΝΓΚ

Λίγα λόγια για την κινεζική ιατρική

Οι Κινέζοι ανέπτυξαν την επιστήμη της ιατρικής μ' έναν ξεχωριστό τρόπο, που δεν μοιάζει καθόλου με αυτόν που γνωρίζουμε σήμερα εμείς που ζούμε στη Δύση.

Πιστεύουν πως στη Γη υπάρχουν αντίθετες δυνάμεις, το Γιν και το Γιανγκ, και πως οι άνθρωποι πρέπει να επιδιώκουν την αρμονία μεταξύ τους.

Οι δυνάμεις αυτές συμπληρώνουν η μία την άλλη και δεν μπορούν να υπάρξουν καθεμία χωριστά, όπως η γη χρειάζεται τη βροχή και η βροχή τον ουρανό και ο ουρανός τη γη.

Μιλώντας για ιατρική, οι Κινέζοι πιστεύουν πως κάθε όργανο του ανθρώπινου σώματος έχει μέσα του τα στοιχεία του Γιν και του Γιανγκ, γι' αυτό, όταν υπάρχει δυσαρμονία μεταξύ των δυνάμεων αυτών και η μία υπερέχει της άλλης, έρχεται η αρρώστια και ο θάνατος. Για να είναι λοιπόν κάποιος υγιής, πρέπει να διατηρείται η ισορροπία μεταξύ του Γιν και του Γιανγκ σε όλο το σώμα.

Πιστεύουν επίσης πως κάθε άνθρωπος είναι ένας κόσμος σε μικρογραφία, ένας κήπος στον οποίο ο γιατρός και ο ασθενής μαζί προσπαθούν να καλλιεργήσουν την υγεία. Όπως ο κηπουρός χρησιμοποιεί νερό και λιπάσματα για να δυναμώσει τα φυτά στον κήπο του, έτσι και ο γιατρός χρησιμοποιεί μεθόδους όπως ο βελονισμός, η βοτανοθεραπεία, η διατροφή για να διατηρήσει την υγεία του ασθενή του.

Η έκθεση των έργων του Τσεν Ζεν ονομάζεται "Μεταφορές του Σώματος", τίτλος που φανερώνει ότι ο καλλιτέχνης, σε μερικά έργα του, παρουσιάζει με ιδιαίτερο τρόπο το ανθρώπινο σώμα. Ένα τέτοιο έργο είναι το *Τοπίο του Ενδότερου Σώματος*, όπου παρουσιάζονται όργανα του ανθρώπινου σώματος φτιαγμένα από κερί. Μπορείς να φανταστείς τι έκανε τον καλλιτέχνη να δημιουργήσει αυτό το έργο; _____

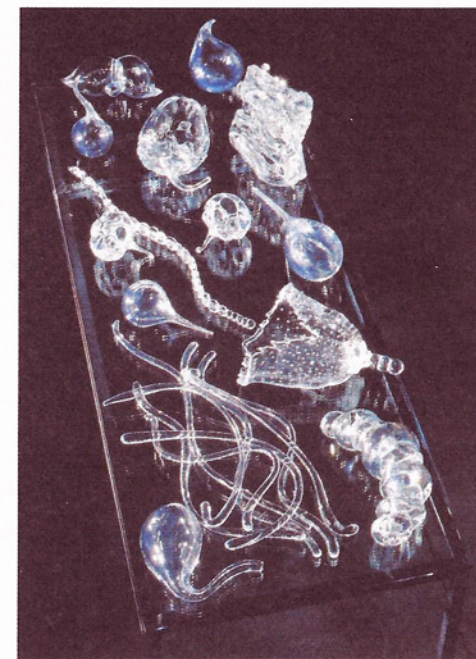
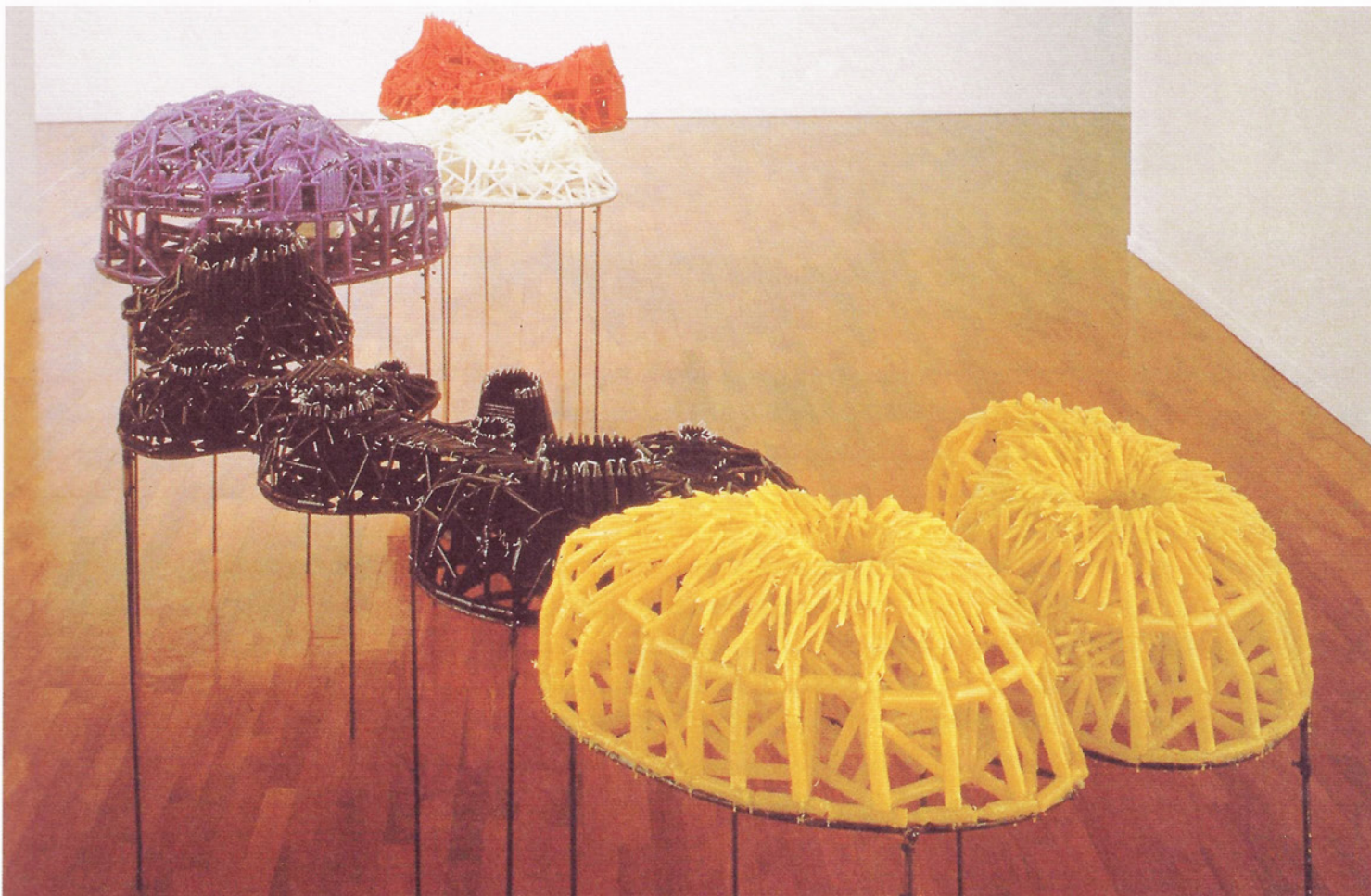
Γιατί άραγε το ονόμασε *Τοπίο του Σώματος*; _____

Τι σκεφτόταν όταν το έκανε ή τι εντύπωση προκαλεί σε αυτούς που το βλέπουν για πρώτη φορά; _____

Ο Τσεν Ζεν σε πολλά έργα του χρησιμοποιεί το κερί. Γι' αυτόν είναι ιδιαίτερα σημαντικό υλικό, τόσο επειδή μπορεί και πλάθεται εύκολα όσο και γιατί συμβολίζει την ίδια τη ζωή και τη δύναμή της.

Πώς γίνεται αυτό; _____

Στην έκθεση υπάρχει και ένα άλλο έργο που μοιάζει πολύ με το *Τοπίο του Ενδότερου Σώματος*. Έχουν μάλιστα σχεδόν το ίδιο όνομα. Μπορείς να βρεις τις διαφορές και τις ομοιότητες ανάμεσα σ' αυτά τα δύο έργα; _____

ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΝΟ ΤΟΠΙΟ ΤΟΥ
ΕΝΔΟΤΕΡΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ (πάνω)

ΤΟΠΙΟ ΤΟΥ ΕΝΔΟΤΕΡΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ
(αριστερά)

Ο καλλιτέχνης ονομάζει αυτό το έργο του *Κήπος Ζεν*. Οι κριτικοί του έργου του το έχουν χαρακτηρίσει ως ένα από τα σημαντικότερα και πνευματικότερα έργα του.

Όπως είπαμε, οι Κινέζοι πιστεύουν ότι το σώμα είναι ένας μικρός κήπος που χρειάζεται αρμονία και φροντίδα για να ζήσει και πως αυτός ο κήπος είναι μια μικρογραφία όλης της φύσης. Για το λόγο αυτό έδειχναν ιδιαίτερη φροντίδα στη δημιουργία κήπων, και όλα όσα υπήρχαν σ' αυτούς, τα φυτά, τα δέντρα, οι γέφυρες, τα σιντριβάνια, οι πέτρες, έπρεπε να είναι τοποθετημένα έτσι ώστε να δημιουργούν ένα γαλήνιο τοπίο. Με τον ίδιο τρόπο έδιναν ιδιαίτερη σημασία στη φροντίδα του σώματος ώστε να διατηρείται και σ' αυτό η αρμονία και η γαλήνη.

ΚΗΠΟΣ ΖΕΝ

Θυμήσου όσα είπαμε για το Γιν και το Γιανγκ. Κοίταξε προσεκτικά το έργο. Πώς διαλέγει ο καλλιτέχνης να παρουσιάσει τον κήπο αυτό; _____

Μοιάζει με τους κήπους που βλέπεις συνήθως; _____

Πώς συμβολίζει τα δέντρα και τα φυτά; _____

Όσοι μελέτησαν το έργο του Τσεν Ζεν υποστηρίζουν ότι ο καλλιτέχνης εδώ παρουσιάζει δύο αντίθετες ιατρικές παραδόσεις, τη δυτική και την κινεζική. Αν κοιτάξεις προσεκτικά το έργο, θα δεις ότι παρουσιάζονται χειρουργικά εργαλεία και αφηρημένες μορφές από αλάβαστρο.

Ποιο από αυτά τα στοιχεία συμβολίζει τη δυτική ιατρική και ποιο την ανατολική; _____

Υπάρχει κάτι που να σ' εντυπωσιάζει; _____

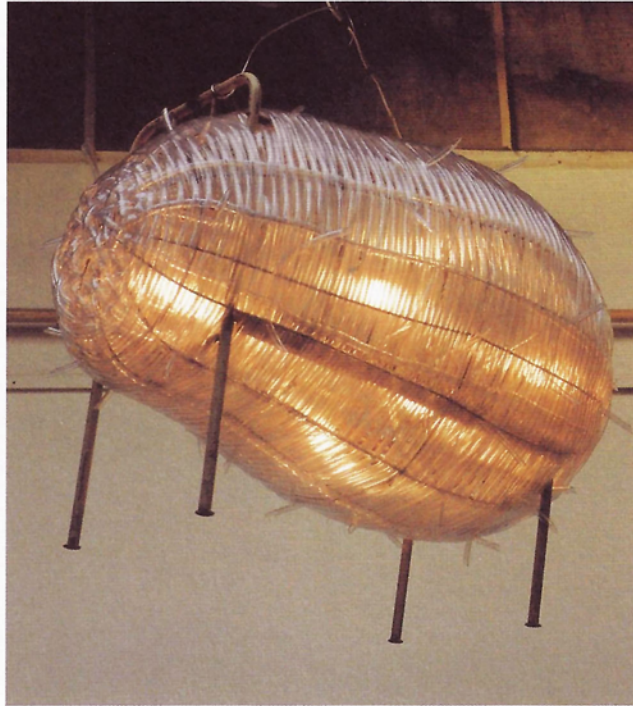
Πιστεύεις ότι το Γιν και το Γιανγκ υπάρχουν σ' αυτόν τον κήπο όπως υπάρχουν στο σώμα του ανθρώπου; _____

Μπορείς να φροντίσεις άραγε το σώμα σου όπως θα φρόντιζες έναν κήπο; _____

Τι θα χρειαζόταν να κάνεις; _____

Η ΚΟΥΝΙΑ

ΤΟ ΑΘΩΟ ΦΩΣ

ΤΟ ΚΑΛΥΜΜΑ

Σ' αυτά τα έργα που βλέπεις ο καλλιτέχνης χρησιμοποιεί την κλίνη, δηλαδή το κρεβάτι, για να δηλώσει με διαφορετικό τρόπο αυτό που τον απασχολεί στη συγκεκριμένη έκθεση, το ανθρώπινο σώμα.

Παρουσιάζοντας αυτά τα αντικείμενα, θέλει να δηλώσει ορισμένες αφηρημένες έννοιες, όπως η γέννηση, ο θάνατος, η χαρά, ο πόνος, που μοιάζουν να είναι αντίθετες αλλά ταυτόχρονα βρίσκονται πολύ κοντά η μία στην άλλη στην καθημερινή μας ζωή.

Πλησιάζοντας κάποιο από τα έργα αυτά, μπορεί ν' ακούσει κανείς διάφορους ήχους.

Θυμάσαι ποιο είναι αυτό το έργο; _____

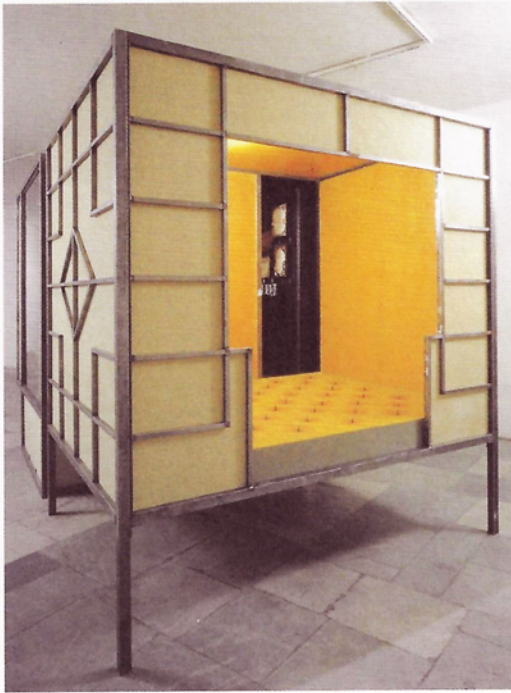
Τι είδους ήχοι είναι αυτοί; _____

Τι θέλει να εκφράσει ο καλλιτέχνης; _____

Αν είχες τη δυνατότητα να αλλάξεις τους τίτλους των έργων, πώς θα τα ονόμαζες; _____

Για ποιο λόγο; _____

Γράψε τις δικές σου λεζάντες κάτω από τις φωτογραφίες των έργων.

ΕΜΜΟΝΗ ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΤΑΣ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ

Η ΜΠΑΝΙΕΡΑ

Σε αυτά τα έργα φαίνεται καθαρά η επιρροή του καλλιτέχνη από την κινεζική ιατρική.

Μπορείς ν' απ αριθμήσεις μερικά στοιχεία που φανερώνουν τη σχέση του με αυτή την επιστήμη; _____

Από ποια υλικά αποτελούνται τα έργα; Μερικά από αυτά βρίσκονται κρυμμένα και πρέπει να τ' ανακαλύψεις! _____

Τι πιστεύεις ότι συμβολίζουν αυτά τα έργα; _____

Όπως ο Τσεν Ζεν αντιπαραβάλλει στο έργο του τη δυτική με την κινεζική ιατρική, έτσι κι εσύ θα μπορούσες να ερευνήσεις τη σχέση της με την υγεία στην αρχαία Ελλάδα.

Πώς γινόντουσαν οι θεραπείες τότε, στα χρόνια του Ιπποκράτη; _____

Τι ήταν το Ασκηπιείο και πώς λατρευόταν ο Ασκληπιός; _____

Ποιες θεραπευτικές μεθόδους ακολουθούσαν τότε οι ειδικοί; _____

Σίγουρα θα βρεις πολλές ομοιότητες και διαφορές. Τα βιβλία της Ιστορίας αλλά και το Διαδίκτυο μπορούν να σε βοηθήσουν στην έρευνά σου.

ΤΖΟΥΕ ΤΣΑΝΓΚ / ΠΕΝΗΝΤΑ ΧΤΥΠΗΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΚΑΘΕΝΑ

Το έργο αυτό δείχνει πόσο ο Τσεν Ζεν επηρεάστηκε από τον Βουδισμό, σύμφωνα με τον οποίο ένας τρόπος να συμφιλιώσεις δύο ανθρώπους που ξεκίνησαν μια διαμάχη είναι να χτυπήσεις τον καθένα πενήντα φορές! Μ' αυτό τον τρόπο οι Βουδιστές πιστεύουν ότι και οι δύο μπορούν να συγκρατήσουν τον εαυτό τους και να δείξει ο ένας ανοχή προς τον άλλο. Με το έργο αυτό ο καλλιτέχνης δείχνει πώς μπορεί το κακό να μετατραπεί σε καλό.

Όπως βλέπεις, το έργο αποτελείται από πολλά υλικά, καρέκλες, κρεβάτια, δέρματα, τοποθετημένα με τέτοιο τρόπο που να "μεταμορφώνονται" σε τύμπανα. Ο καλλιτέχνης καλεί τους ανθρώπους να τα χτυπήσουν και μ' αυτόν τον τρόπο να επικαλεστούν την ειρήνη αλλά και να εκτονώσουν το θυμό τους, την αγωνία, το άγχος, την απογοήτευσή τους - συναισθήματα που κυριεύουν τους ανθρώπους στις μεγαλουπόλεις τη σημερινή εποχή.

Τι σου κάνει εντύπωση σ' αυτό το έργο; _____

Χτύπησες εσύ τα τύμπανα; Πώς ένιωσες; _____

Πιστεύεις ότι αισθάνθηκαν το ίδιο και οι συμμαθητές σου; _____

Συζητήστε όλοι μαζί τι νιώσατε.

Ο Τσεν Ζεν, πριν δημιουργήσει τα έργα του, τα σχεδίαζε στο χαρτί. Ακολουθώντας το παράδειγμά του, μπορείς να σχεδιάσεις πρώτα το έργο που έχεις εμπνευστεί και στη συνέχεια να το υλοποιήσεις. Σκέψου καλά πριν ξεκινήσεις. Τι θα ήθελες να παρουσιάσεις στους συμμαθητές σου, στους φίλους σου ή στην οικογένειά σου; Δώσε ένα όνομα στο έργο σου και δικαιολόγησε αυτή την επιλογή σου.

Όπως ο Τσεν Ζεν, έτσι και εσύ μπορείς να χρησιμοποιήσεις άχρηστα ή ξεχασμένα αντικείμενα, δέρματα, κεριά, ξύλα, γενικά οτιδήποτε πιστεύεις ότι θα σε βοηθήσει να παρουσιάσεις το έργο σου με τον καλύτερο για σένα τρόπο.

Μπορείς να φωτογραφήσεις το έργο σου και να το στείλεις στο Μουσείο. Έτσι θα μπορέσουμε και εμείς να το θαυμάσουμε.

Καλή επιτυχία!

ISBN: 960-86713-8-8
3 EYPQ